

Svar på fråga 2025/26:413 av Nils Seye Larsen (MP)
Rättsskydd för personer med LSS vid allvarliga missförhållanden

Nils Seye Larsen har frågat mig hur jag och regeringen avser att säkerställa att personer med funktionsnedsättning, särskilt de som saknar talförmåga och befinner sig i total beroendeställning inom LSS, får verkligt rättsskydd och upprättelse vid allvarliga missförhållanden och vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att IVO:s tillsyn och LSS-tillämpningen tydligare ska utgå från den enskildes mänskliga rättigheter och inte bara verksamheternas rutiner.

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som ingår i personkretsen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Verksamheten ska vara av god kvalitet och vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Det är självklart att missförhållanden inte ska få förekomma inom någon LSS-verksamhet. Ändå vet vi att det sker.

Kommunen är ansvarig för merparten av de tio insatserna enligt LSS, inklusive boenden. År 2024 bodde drygt 30 000 personer i LSS-boende. Att upprätthålla god kvalitet och undvika missförhållanden i LSS-boenden är i första hand kommunens ansvar. Det är mycket viktigt att kommunerna tar detta ansvar.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansvarar för tillsyn och tillståndsprövning inom verksamhet enligt LSS. Syftet med tillsynen är att granska att befolkningen får omsorg som är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Ett brukarperspektiv ska genomsyra tillsynen.

IVO har i sin tillsyn av LSS-boenden uppmärksammat att verksamhetens och personalens kunskaper om olika typer av funktionsnedsättningar och om vad den enskilde behöver alltför ofta brister. I syfte att höja kompetensen hos personal som arbetar företrädesvis i LSS-boenden avser regeringen därför att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för frågor om intellektuell funktionsnedsättning och autism. Regeringen har även utvidgat Äldreomsorgslyftet för 2026 till att också omfatta personal i LSS-boenden. Medlen kommer bl.a. att kunna användas för kompetenshöjande insatser utifrån Socialstyrelsens allmänna råd om kunskaper hos personal som

ger stöd, service eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning (SOSFS 2014:2).

Regeringen anser vidare att ändamålsenligheten i tillsynen av verksamheter enligt LSS behöver ses över. I april 2025 tillsatte regeringen utredningen om effektivare åtgärder mot välfärdsbrott och ökad förutsebarhet inom personlig assistans (S 2025:04). Utredningen ska bl.a. analysera och föreslå en ordning med en särskild inspektion för den verksamhet som bedrivs enligt LSS. Utredningen ska också analysera och bedöma enskildas behov av utökade möjligheter till juridiskt stöd eller rådgivning gällande LSS och assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken och lämna förslag på hur den särskilda inspektionen ska kunna erbjuda sådant stöd.

Stockholm den 28 januari 2026

Camilla Waltersson Grönvall